כפר עולמי · יחידה 5: יישובים כפריים ועירוניים · חוברת קטנה

גורמי מיקום יישובים

חוברת תלמיד · **בסיסי**

מעיין, גבעה או צומת דרכים – למה היישוב שלכם קם דווקא שם?

שם:	כיתה:	תאריך:

מה בחוברת?

1. מושגי מפתח
2. קוראים: איפה כדאי לבנות בית?
3. חלק א׳ – מתרגלים מושגים
4. חלק ב׳ – בודקים הבנה
5. חלק ג׳ – חושבים כמו גאוגרפים
6. כרטיס יציאה ✂

משחקים לשיעור הזה (חידון מהיר, איש תלוי, טריוויה ועוד) באתר: https://geo-z-chovrot-tiny.sites.tab.bot/

יצרה: רוית ראש בן ישי

מושגי מפתח

קראו את המושגים. נשתמש בהם בכל החוברת.

מקור מים
מקום שיש בו מים לשתות ולהשקות.
לדוגמה: עיר שקמה ליד מעיין.

גורמי מיקום
הסיבות שבגללן בונים יישוב במקום מסוים.
לדוגמה: מעיין, גבעה מוגנת וצומת דרכים.

צומת דרכים
מקום שבו נפגשים כמה כבישים.
לדוגמה: עיר שקמה במפגש של דרכי מסחר.

תבליט
איך השטח נראה: הר, גבעה או עמק.
לדוגמה: יישוב על ראש גבעה מוגנת.

גורם מנהלי
השלטון החליט לבנות יישוב.
לדוגמה: עיר שהוקמה כמרכז לאזור מרוחק.

גורם היסטורי-דתי
מקום קדוש שאנשים רצו לגור לידו.
לדוגמה: ירושלים, שאליה עלו לרגל במשך דורות.

מקורות תעסוקה
מקומות עבודה קרובים.
לדוגמה: פארק תעשייה ליד העיר.

עתודות קרקע
שטח פנוי שאפשר לבנות עליו.
לדוגמה: גבעה ריקה שעליה תיבנה שכונה חדשה.

קוראים

איפה כדאי לבנות בית?

פעם, משפחות חיפשו מקום לגור בו. הן חיפשו קודם כול מים. בלי מים אי אפשר לשתות ולגדל צמחים. לכן יישובים רבים קמו ליד מעיין או נהר.

גבעה הייתה מקום טוב. ממנה רואים רחוק, והיא מוגנת. ליד הים אפשר לדוג ולסחור באוניות. ליד דרך גדולה נפגשו סוחרים.

היום יש צינורות מים וכבישים. אנשים בוחרים לגור ליד עבודה, בתי ספר ופארקים. הם בודקים גם כמה עולה דירה. כך היישובים ממשיכים לגדול.

חלק א' – מתרגלים מושגים

בחלק הזה נחבר כל מושג להגדרה שלו, ונזהה דוגמאות מהחיים.

1. התאימו: כתבו בריבוע את האות של ההגדרה המתאימה.

1. גורמי מיקום		**א.** מקום קדוש שאנשים רצו לגור לידו.
2. מקור מים		**ב.** מקום שיש בו מים לשתות ולהשקות.
3. תבליט		**ג.** הסיבות שבגללן בונים יישוב במקום מסוים.
4. צומת דרכים		**ד.** איך השטח נראה: הר, גבעה או עמק.

5. גורם היסטורי-דתי

ה. מקום שבו נפגשים כמה כבישים.

2. השלימו: לאיזה מושג מתאימה כל דוגמה?

מחסן מילים: גורם מנהלי מקורות תעסוקה עתודות קרקע

1. פארק תעשייה ליד העיר. – זו דוגמה ל־_____
2. גבעה ריקה שעליה תיבנה שכונה חדשה. – זו דוגמה ל־_____
3. עיר שהוקמה כמרכז לאזור מרוחק. – זו דוגמה ל־_____

חלק ב' – בודקים הבנה

חזרו לקטע הקריאה. הקיפו את התשובה הנכונה, וסמנו נכון או לא נכון.

1 מה חיפשו משפחות קודם כול כשבנו יישוב?

א. קניון
ב. מים
ג. תחנת רכבת
ד. אצטדיון

2 למה גבעה הייתה מקום טוב ליישוב?

א. ממנה רואים רחוק והיא מוגנת
ב. יש עליה ים
ג. יש בה רכבת
ד. היא תמיד קרה

3 מה אפשר לעשות ביישוב ליד הים?

א. לגדל אורז בשלג
ב. לטפס על הרים גבוהים
ג. לדוג ולסחור באוניות
ד. לרכוב על גמלים במדבר

4 לפי מה בוחרים אנשים מקום מגורים היום?

א. רק לפי מעיין
ב. רק לפי גבעה
ג. לפי צבע השמיים
ד. לפי עבודה, שירותים ומחיר דירה

5 מה קרה ליד דרכים גדולות בעבר?

א. נפגשו סוחרים
ב. לא עבר אף אחד
ג. גדלו יערות
ד. נבנו רק בתי כנסת

נכון או לא נכון? אם לא נכון – תקנו בשורה.

		נכון	לא נכון
1	יישובים רבים קמו ליד מקורות מים.		
2	היום כל האנשים חייבים לגור ליד מעיין.		
3	מחיר הדירה משפיע על הבחירה איפה לגור.		
4	ממקום נמוך בעמק רואים הכי רחוק.		

חלק ג' – חושבים כמו גאוגרפים

כאן אין תשובה אחת נכונה. כתבו במשפטים מלאים והסבירו את דעתכם.

1 אילו הייתם בונים יישוב לפני אלפי שנים, איפה הייתם בונים אותו? למה?

התחילו כך: הייתי בונה ליד... כי...

2 מה חשוב לכם במקום שבו אתם גרים היום?

התחילו כך: חשוב לי ש... כי...

כרטיס יציאה – גורמי מיקום יישובים

גזרו לאורך הקו המקווקו ומסרו למורה. שם: _____

1 כתבו גורם מיקום אחד מהעבר.

2 כתבו גורם אחד שחשוב היום.

3 למה גבעה הייתה טובה ליישוב?

איך הבנתי? ◯ הבנתי היטב ◯ הבנתי חלקית ◯ אני צריכים/ות עזרה